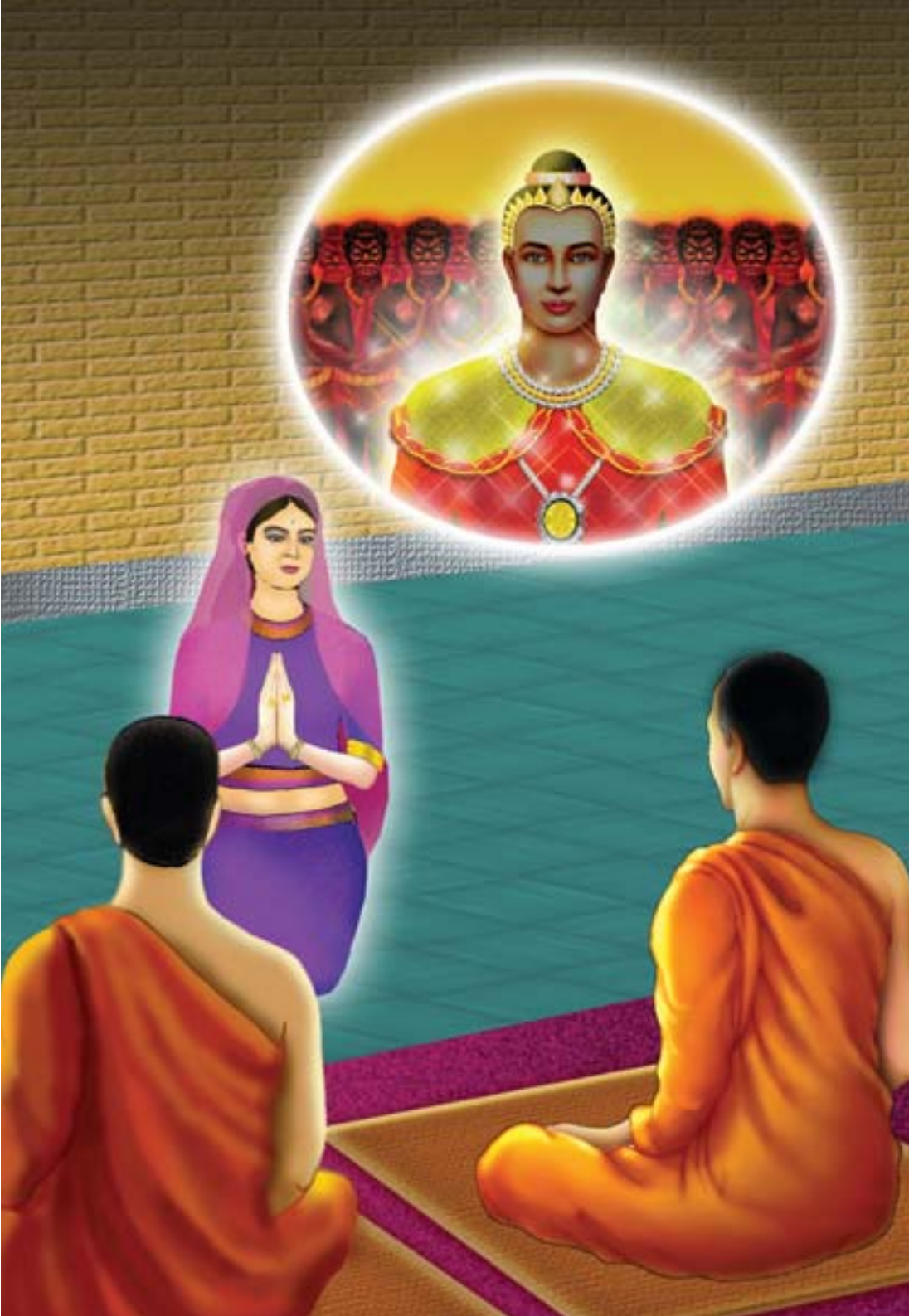

๑๔

ผู้มีจิตมั่นคง

ผู้ใดไม่มีความหวั่นไหว ในโลกไหนๆ เพราะได้
พิจารณาเห็นธรรม ที่ยิ่งและหย่อนในโลก ผู้นั้นสงบแล้ว ไม่มี
ความประพฤติชั่ว อันจะทำให้มัวหมองดวงควันไฟ ไม่มีกิเลส
อันกระทบจิต หากความหวังมิได้ เรากล่าวว่า ผู้นั้นข้ามพ้นชาติ
และชราไปได้แล้ว

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๕

บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต ตั้งแต่ปุณฺณจนกระทั่งเป็นพระอรหันต์ บุญที่เราได้ทำไว้อย่างดีแล้ว ในบุญเขตอันเยี่ยม คือพระรัตนตรัย จะส่งผลให้เราท่องเที่ยวอยู่แต่ในสุคติภูมิเท่านั้น แล้วยังติดตามตัวเราไปทุกภพทุกชาติ จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรม คำว่าท่องเที่ยว คือการกลับไปเกิด กลับมาเกิดในระหว่างมนุษย์กับเทวโลก ไม่พลัดไป ในอบายเลย จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทาง เมื่อหมดอายุขัยในมนุษย์ ก็จะไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เมื่อลงมาเกิดก็จะอยู่ในแวดวงของผู้มีบุญ ที่มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ดังนั้น การทำบุญถูกชักชวนบุคคล ทำถูกต้นแหล่งแห่งบุญ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก สำหรับนักสร้างบารมี

มีวาระพระบาลีปรากฏในขุททกนิกาย ขุททกปาฐะว่า

“สงฺขาย โลกสฺมี ปโรวราณิ
ยสฺสลิขฺชิตํ นตฺถิ กุหิณฺณจิ โลเก
สนฺโต วิธฺวโม อนิโฆ นิราโส
อตาริ โส ชาติชฺรณฺจ พุริมิ

ผู้ใดไม่มีความหวั่นไหว ในโลกไหนๆ เพราะได้พิจารณาเห็นธรรม ที่ยิ่งและหย่อนในโลก ผู้นั้นสงบแล้ว ไม่มีความประพวติชั่ว อันจะทำให้มัวหมองดวงควนไฟ ไม่มีกิเลสอัน

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๖

กระทบจิต หากความหวังมิได้ เรากล่าวว่า ผู้นั้นข้ามพ้นชาติ และชราไปได้แล้ว”

โลกธรรม คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นประจำโลก ใครๆ ก็ต้องพบ หลีกเลียงไม่ได้ แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงประสบพบเจอ ตั้งแต่ได้ลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีสรรเสริญมีนินทา มีสุข มีทุกข์ เมื่อโลกธรรมเกิดขึ้นแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับตัวเราว่า จะต้องรักษาใจให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเหล่านั้น ไมยินดียินร้าย เพราะรู้เท่าทันว่า เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืนอะไร ลาภมิได้ก็เสื่อมได้ ยศตำแหน่งใหญ่โต ก็ไม่ใช่จะอยู่กับเรา ตลอดไป ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเสื่อมหายไปเป็นธรรมดา ตามกฎของไตรลักษณ์

มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ซึ่งเป็นเรื่องของ อุบาสิกาท่านหนึ่ง เป็นผู้ที่ฝึกฝนอบรมจิตใจของตนเองมาตั้งแต่ เล็ก คือ นางเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดี หรือเรื่องร้าย ก็ยังรักษาใจเป็นกลางๆ มีอุเบกขาธรรม และ พิจารณาเห็นโลกไปตามความเป็นจริง เป็นบุคคลที่น่าเอาอย่าง

เรื่องมีอยู่ว่า *ในคืนหนึ่ง นันทมารดาซึ่งเป็นอริยสาวิกา

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๓

ชาวเมืองเวสุทโกฏฐะ ลูกขึ้นในเวลาใกล้รุ่ง นั่งสมาธิภาวนาตามปกติ อยู่บนปราสาทชั้น ๗ ให้เวลาล่วงไปด้วยการเข้าสมาบัติ ตีมน้ำธรรมปฏิบัติซึ่งเกิดจากการทำใจหยุดนิ่ง เพราะนางได้บรรลุธรรมเป็นพระอนาคามีบุคคล ครั้นออกจากสมาบัติแล้ว ก็เริ่มสวดปารายนสูตร เป็นทำนองสรภัญญะ ประมาณ ๒๕๐ คาถา

ในขณะนั้น ท้าวเวสสวัณมหาราชเสด็จผ่านมาพอดี ได้สดับนันทมารดาสวดปารายนสูตรทำนองสรภัญญะ จึงหยุดฟังด้วยความซาบซึ้ง ในรสนพระธรรมจนจบ แล้วทรงอนุโมทนาว่า “สารุ่ห้องหญิง พระธรรมเทศนาของพระบรมศาสดา ท่านรับมาดีแล้ว เราไม่เห็นอะไรที่จะต่างกัน ระหว่างวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับที่ป่าสาณกเจดีย์ ตรัสแก่ปารายณิกพราหมณ์ ๑๖ ท่าน และพระสูตรที่ห้องหญิงกล่าวในวันนี้ เป็นเสมือนกับพระดำรัสที่พระศาสดาตรัสแล้ว”

นันทมารดาอุบาลิกา เมื่อเห็นผู้มีอานุภาพมาเปลี่ยนแปลง รัศมีกายอยู่ตรงหน้าต่าง ก็ไม่ได้หวาดกลัว หรืออัครรยใจอะไรเลย ใจของท่านเป็นปกติราวกับผู้ nirvāṇa ได้ถามว่า “ดูก่อนท่านผู้มีพักตร์อันเจริญ ท่านมีรัศมีกายสว่างไสวประดุจดาวประกายพลุกพล่าน ท่านเป็นใครหนอ เป็นนาค ครุฑ เทวดา หรือว่าเป็นพรหม” เมื่อนางทราบว่าเป็นท้าวเวสสวัณ ก็กล่าวต้อนรับ

ผู้มีจิตเมตตา

๓๐๘

ว่า “ถ้าเช่นนั้น ดิฉันขอต้อนรับท่าน ด้วยการให้ท่านมีส่วนแห่งบุญที่ดิฉันได้สาธยายปารายนสูตรโดยทำนองสรภัญญะในเช้าวันนี้ ทำเวสสวัณทรงอนุโมทนาบุญ พร้อมกับตรัสบอกว่า “พรุ่งนี้ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ จะเดินบิณฑบาตมาในเวศุภักฎกนครแห่งนี้ ท่านพึงรีบจัดเตรียมอาหารเพื่อถวาย เป็นสังฆทานแด่ภิกษุสงฆ์ แล้วพึงอุทิศส่วนบุญให้เราด้วยเถิด หากทำได้อย่างนี้นับว่า เป็นการต้อนรับอันประเสริฐแท้”

เมื่อทำเวสสวัณตรัสสนทนากับนันทมารดาอุบาสิกาเสร็จ ก็ทรงอำลานางแล้วอันตรธานหายไป ฝ่ายอุบาสิกา ก็รีบไปบอกให้คนในบ้านช่วยกันจัดแจงข้าวปลาอาหารอันประณีตไว้ แล้วให้คนไปนิมนต์พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะพร้อมด้วยหมู่สงฆ์มาฉันภัตตาหารที่บ้าน

ครั้นเวลาเช้า พระภิกษุสงฆ์มีพระเถระทั้งสองเป็นประมุข ได้ออกบิณฑบาตไปตามถนน แล้วมาพักฉันภัตตาหารที่บ้านของนางนันทมารดาซึ่งได้จัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี เมื่ออังกาสภิกษุสงฆ์ให้อัมมหน้าสำราญแล้ว นางก็เข้าไปนั่งสนทนาเล่าเรื่องที่ได้อสนทนากับท้าวเวสสวัณเมื่อรุ่งอรุณให้พระเถระทั้งสองฟัง

พระสารีบุตรกล่าวชมเชยว่า เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่นางสามารถเจรจาต่อหน้าท้าวเวสสวัณมหาราช ซึ่งเป็นเทพบุตร

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๕

ผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้ นันทมารดา กล่าวว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ธรรมอันน่าอัศจรรย์ของดิฉัน มิใช่เพียงเท่านี้ แม้ข้ออื่นยังมีอีก ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ดิฉันมีบุตรน้อยอยู่คนหนึ่งชื่อนันทะ เป็นที่รักของดิฉันมาก พระราชาได้สั่งประหารชีวิตเพราะเหตุเพียงนิดเดียว ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อบุตรของดิฉันถูกจับแล้วก็ดี ถูกประหารแล้วก็ดี ดิฉันไม่รู้สึกรวณกระวายใจเลย”

พระสารีบุตรกล่าวว่า “น่าอัศจรรย์ ดูก่อนนันทมารดา ไม่เคยมีมาก่อน ท่านชำระแม่เพียงจิตตูปบาทให้บริสุทธิ์” อุบาลิกาได้กล่าวต่อไปว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ความอัศจรรย์ใจ มิใช่เพียงเท่านี้ แม้ข้ออื่นยังมีอีก สามิของดิฉันกระทำกาลแล้ว เกิดเป็นยักษ์ตนหนึ่ง มาแสดงตนแก่ดิฉันด้วยรูปร่างอย่าง ครั้งก่อน แม้ถึงอย่างนั้น ดิฉันไม่รู้สึกลัวแต่อย่างใด

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อสมัยที่ดิฉันยังสาว ถูกส่งตัวมา ให้สามิหนุ่ม ไม่เคยคิดที่จะนอกใจสามิเลย ไฉนจะประพฤตินอกใจด้วยกายเล่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อดิฉันแสดงตนเป็น อุบาลิกาแล้ว ไม่รู้สึกว่าได้ล่วงสิกขาบทอะไรๆ เลย ดิฉันสังัด จากกาม สังัดจากอกุศลธรรม เข้าปฐมฌาน มีวิตก วิจารณ์ และสุขเกิดแต่วิเวก เข้าทุติยฌาน มีความผ่องใสแห่งจิตใน ภายใน เป็นธรรมเอกผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ เพราะวิตก

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๑๐

วิจารณ์สวป มีปิตีและสุขเกิดจากสมาธิ มีอุเบกขา มีสติ
สัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย เพราะปีติสิ้นไป

ดิฉันเข้าตติยฌาน ที่พระอริยเจ้าทั้งหลายสรรเสริญว่า
ผู้ได้ฌานนี้ เป็นผู้มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็นสุข แล้วก็เข้าจตุตถฌาน
ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละสุขละทุกข์ และดับโสมนัสโทมนัสก่อนๆ
ได้ มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์ ตี๋มดำในรสแห่งธรรม ที่มี
สุขยิ่งๆ ขึ้นไป บริสุทธิ์เพิ่มขึ้น ดิฉันไม่พิจารณาเห็นสังโยชน์
เบื้องต่ำข้อใดข้อหนึ่ง ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแล้ว ที่ยัง
ละไม่ได้ในตน”

พระสารีบุตรเมื่อได้สดับเช่นนั้นแล้ว ก็กล่าวชื่นชม
อุบาลีคำว่า เป็นธรรมอันน่าอัศจรรย์ซึ่งบังเกิดขึ้นได้ยากกับ
บุคคลผู้อยู่ครองเรือน ธรรมอันใดที่ชาวโลกประพฤติก้นได้ยาก
นั้นทมาตราสามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ เป็นผู้ไม่หวั่นไหวใน
โลกธรรม พิจารณาเห็นโลก และชีวิตไปตามความเป็นจริง
อีกทั้งเป็นผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท สมกับเป็นอริยสาวิกาของ
พระบรมศาสดา

พวกเราทุกคนก็เช่นเดียวกัน เราเกิดมาภพชาตินี้ ไม่ได้
มายึดติดอยู่ในโลกใบนี้ เราดำรงชีวิตอยู่ก็เพื่อสร้างบารมีเพิ่ม
เติมความบริสุทธิ์ให้กับตนเอง เมื่อมีเรื่องราวใดเกิดขึ้น ก็ให้

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๑๑

รักษาใจเป็นกลางๆ อย่าไปดีใจ หรือเสียใจกับโลกธรรมที่เกิดขึ้นมากจนเกินไป จนทำให้สูญเสียโอกาส ที่จะสั่งสมบุญให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ดังนั้น ให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีกำลังใจสูงส่ง ให้ใจเราอยู่เหนือโลกและสวณกระแสนกิเลส ที่รุมเร้าเข้ามาในใจ แล้วเราจะเป็นผู้มีชัยชนะตลอดกาล

